ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра хореографії та мистецтвознавства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ТАНЦЮВАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 02 Культура і мистецтво

(шифр і назва)

Спеціальність: 024 Хореографія

(шифр і назва спеціальності)

інститут, факультет, відділення: факультет педагогічної освіти

(назва інституту, факультету, відділення)

рівень освіти: Магістр

Львів 2018

Робоча програма з дисципліни «Сучасні напрямки танцювального мистецтва» для студентів 6 курсу спеціальності 024 Хореографія

11 семестр (денна форма навчання),

Розробник: викладач Мартинюк О. В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри хореографії та мистецтвознавства

Протокол від “31” серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри хореографії та мистецтвознавства

(Сосіна В.Ю.)

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____, 20__ рік

_____, 20__ рік

Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td>Найменування показників</td><td>Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</td><td>Характеристика навчальної дисципліни
денна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 3</td><td>Галузь знань
02 мистецтво</td><td rowspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td>Напрям підготовки
024 хореографія</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td rowspan="5">Спеціальність (професійне спрямування)</td><td>Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістовних модулів – 2</td><td>6-й</td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання _____</td><td>Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин - 90</td><td>11</td></tr>
<tr><td>Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2
самостійної роботи студента – 2</td><td rowspan="8">Освітньо-кваліфікаційний рівень:
магістр</td><td>2 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні</td></tr>
<tr><td>28 год.</td></tr>
<tr><td>Семінарські</td></tr>
<tr><td>-</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td></tr>
<tr><td>Вид контролю: опитування, тести практичні нормативи, залік, екзамен</td></tr>
</table>

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасні напрямки танцювального мистецтва». Освоєння майбутніми фахівцями-педагогами різноманітних форм, стилів і технік сучасних напрямків танцювального мистецтва. Розширення лексичного арсеналу, творчого діапазону і фантазії майбутніх педагогів хореографів. Формування базових професійно-педагогічних знань, умінь та навичок, що забезпечують теоретичну і практичну підготовку викладача–хореографа, викладача–організатора масових форм фізичної культури та спорту та викладача гурткової роботи з сучасного танцю.

1.2.Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасні напрямки танцювального мистецтва» – озброєння майбутнього фахівця теоретичними та практичними знаннями розвитку сучасних напрямків танцювального мистецтва, формування професійних навичок та вміння в освоєнні стилістичних особливостей, лексичного матеріалу і виконавської майстерності сучасної хореографії, розвиток творчого мислення і творчого потенціалу майбутніх педагогів хореографів через пізнання кращих зразків, методик та технік провідних сучасних напрямків танцю, освоєння пластичної манери, стилю і техніки різних танцювальних систем, методику їх викладання і створення сучасних хореографічних творів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

основи техніки виконання рухів джаз-танцю, танцю модерн, сучасних молодіжних танцювальних напрямків; сучасні форми, стилі та техніки танцю; застосування законів драматургії у побудові танцювальних номерів у сучасній хореографії; музично-ритмічну основу і структуру музичних творів; систему творчого процесу створення хореографічного твору різної форми і стилю; проблеми, що виникають при освоєнні сучасних хореографічних напрямків та способи їх вирішення, особливості організації навчального процесу з сучасного танцю у дитячих дошкільних закладах й загальноосвітній школі, оцінювати знання та навички учнів, засоби сучасного танцю, основи музичної грамоти, значення та особливості музичного забезпечення занять та проведення різних видів підвідних вправ з музичним супроводом, терміни сучасного танцю, а також техніку виконання та методику навчання основних елементів, особливості використання танцювальних елементів сучасного танцю в інших видах спорту, зміст та організацію сучасного танцю в танцювальному гуртку, забезпечення місць та безпеки проведення занять з сучасного танцю.

вміти:

використовувати знання сучасного лексичного матеріалу для створення власних оригінальних хореографічних творів; аналізувати теоретичні знання та практичні вміння, використовувані в процесі створення сучасних форм танцю; самостійно вирішувати проблеми, пов'язані з вивченням і пізнанням особливостей сучасних напрямків у хореографії; користуватися спеціальною та методичною літературою, кіно та відеоматеріалами для вивчення особливостей сучасних напрямків танцювального мистецтва, проводити розминку перед заняттями з сучасного танцю, володіти спеціальною технічною термінологією сучасного танцю, складати, записувати і проводити навчальні танцювальні композиції сучасних танців, виконати залікові танцювальні композиції.

Модуль 1. Змістовний модуль 1. (VI курс, 11 семестр).

Особливості стилів, шкіл і технік сучасного танцю

Тема 1. Стилістичні особливості джазового танцю.

Стильове різноманіття джазової музики і танцю. Еволюція джазової музики та її вплив на лексику, техніку і народження нових напрямків джаз-танцю. Популярні стилі джазової музики.

Сучасні стилі джаз-танцю: Blues, Lirical, Bradway (Theatrical), Hot, Cool (Kul), Afro-jazz, Latin, Calypso, Modern jazz. Характерні особливості цих стилів, провідні хореографи і виконавці. Комбінування форм і синтез різних шкіл в сучасному джаз танці: степ-джаз, джаз-балет, джаз-кабаре, джаз-музичний театр, джаз-шоу та інші. Сучасні центри по вивченню і пропаганді джаз-танцю. Конкурси, фестивалі, чемпіонати в популяризації сучасного джазового танцю.

Тема 2. Мультиплікація (multiplication), джаз-кроки, джаз-ходи (jazz walks), джаз-стрибки і обертання. Мультиплікація – принцип передачі центру ваги при кроках. Особливості мультиплікації руху в джазовому танці. Джаз-крок.

Тема 3. Формування стилів і технік танцю модерн. Особливості розвитку танцю модерн у другій пол. XX ст. Синтез з іншими танцювальними системами -джаз-танцем, етнічним і фольклорним танцями, з елементами спорту, гімнастики, акробатики, цирку і побутової пластики. Техніка М. Грехем, Х. Лімона, Л. Хортона. Виразний танець Р. Лабана, Мері Вігман (експресивний танець). Авангардний танець: техніка М. Каннінгема. Творчість А. Ніколайса, Е. Хоккінса, Дж. Батлера, П. Тейлора, М. Бежара. Філософія танцю. Методика підготовки виконавців. Особливість стилю contemporary dance, його специфічні риси. Провідні школи, хореографи, виконавці: Тріша Браун, Марк Морріс, Піна Бауш. Танець постмодерн. Творчі центри та авторські колективи Росії, які

популяризують сучасні напрямки танцю. Специфічні риси школи Б. Ейфмана, Е. Панфілова, А. Сігалова, Н. Огризкова та ін.

Тема 4. Техніка contemporary dance та партнерінга. Особливості сучасного напрямку contemporary dance. Лондонський театр сучасного танцю (1967 р). Знайомство з творчістю Роберта Коена, стилістикою балету «Ліс» і методикою підготовки виконавців даного танцювального напрямку. Практичні заняття. Майстер-клас Р. Коена. Вивчення партерінга Р. Коена. Три групи вправ, включених в практичне заняття Р. Коеном: вправи стретч-характеру, нахили і повороти торса, вправи на розвиток рухливості стоп.

Тема 5. Стилі сучасних клубних танців. Клубні танці другої пол. XX ст. Різноманіття видів і жанрів, вплив на їх виникнення соціально-культурних процесів. Взаємозв'язок і взаємовплив клубного танцю з професійною хореографією, популярними музичними течіями, модою, стилем життя. Класифікація сучасних клубних танців: імпровізаційні, парні, масові, молодіжні (вуличні) напрямки, характерні (етнічні). Стиль, манера і техніка молодіжних танцювальних напрямків. Музичні напряму «диско», «рок», «фанк», «реп». Вплив даних напрямків на виникнення нових танцювальних стилів – брейк-данс, хіп-хоп, хастл, street-jazz, графіті, хаус та ін. Акробатичні, трюкові техніки Street dance. Спортивні елементи боротьби, гімнастики як лексична основа молодіжних танцювальних стилів. Street dance на професійній сцені: мюзикл «Метро»

Тема 6. Імпровізаційна техніка сучасних танцювальних напрямків. Сучасна хореографія – спосіб самовираження і пізнання власного «Я». Імпровізація в танці як миттєве втілення музичного ритму засобами пластики тіла, міміки і емоційного забарвлення. Відсутність дистанції між задумом і втіленням. Контактна імпровізація в танці як секвенция імпровізованих рухів. Метод Стівена Пекстона (1972). Особливість вистав і постановок, заснованих на контактної імпровізації: відсутність сюжету, «театральності», певного стилю і неодмінна еклектика, контрастна суміш стилів і жанрів танцю, театру, хеппенінгі і т.д. Імпровізація – засіб навчання танцю. Терапія за допомогою руху, спосіб пошуку нового. Розвиток творчих здібностей та творчої фантазії, асоціативного мислення і ритмопластичної волі. Умови імпровізаційної техніки сучасних напрямків у хореографії.

Змістовний модуль 2 (VI курс, 11 семестр).

Композиція в сучасному танці - прийоми і принципи

Тема 1. Композиційна побудова вистави з використанням сучасної пластики.

Специфічні ознаки джаз-танцю і танцю модерн, їх схожість і відмінність з класичним танцем та ін. танцювальними системами. Закони драматургії, їх застосування при створенні комбінацій, композицій, шоу програм і вистав на основі сучасного танцю. Композиція вистави на основі джаз-танцю. Форма і зміст. Виразні засоби джаз-танцю. Музичний матеріал і основні його складові. Роль ритму в джазових композиціях. Малюнок танцю, можливості поєднань і комбінацій різних танцювальних елементів при створенні хореографічного тексту. Емоційність, яскравість, імпульсивність, ефектність і життєрадісність - характерні ознаки й елементи постановок на основі джаз-танцю. Постановки Боба Фосса, Джека Коула, Алвина Ейлі та ін. Виразні засоби вистави на основі танцю модерн. Основні особливості: зовнішні (рухові, формотворчі) і внутрішні (психофізичні). Визначення теми, ідеї та завдання при створенні композиції танцю. Підбір музичного матеріалу. Можливість варіативності зв'язку танцюриста з музикою (танцювати «в» музику, «на» музику, «проти» музики, «без» музики). Малюнок танцю, просторове вирішення композиції. Сценографія вистави. Аналіз вистав провідних хореографів modern dance: І. Кіліана, М. Бежара, У. Форсайта, Е. Панфілова, М. Каннінгема, П. Бауш та ін.

Тема 2. Принципи роботи з музичним матеріалом. Знайомство з новими популярними музичними композиціями. Структурний аналіз музики. Визначення темпо-ритмічної основи твору, його динаміки, форми і стилю. Значення аранжування. Емоційний динамізм. Метод стилізації. Імпровізація на заданий музичний матеріал. Музичні стилі та напрямки. Вплив на форму, лексику і пластичну виразність танцю. Взаємозв'язок музики з жанровим розмаїттям і композиційною побудовою хореографічних творів.

Тема 3. Твір сольних, парно-масових композицій. Основні етапи творчої діяльності балетмейстера-постановника від задуму до практичної реалізації ідеї хореографічного твору на сцені. Твір танцювальних комбінацій на розвиток пластичних ритмів в поєднанні з динамікою сценічного простору. Твір танцювальних етюдів – підготовчий етап у створенні закінченого хореографічного твору. Цілі і завдання етюдної роботи. Композиційна побудова сольного, масового танцювального етюду. Оволодіння різноманітністю виразних хореографічних засобів сучасного танцю. Визначення теми, жанру, стилю, характеру майбутньої хореографічної композиції. Музичний матеріал і його ритмо-темпова структура. Поняття музичної та танцювальної поліритмії. Твір хореографічного тексту. Можливість синтезу лексики класичного танцю, народного танцю та популярних «вуличних» напрямків. Вплив особливостей модерн джаз-танцю на танцювальну композицію.

Тема 4. Методика постановочної і репетиційної роботи з виконавцями. Практичне оволодіння різними видами сучасного сценічного танцю. Підбір виконавців для танцювальної композиції. Розучування з виконавцями

танцювального тексту: темп, поліцентричні ізоляції, ритм і акцент. Стиль і манера виконання. Значення емоційної виразності та ритмічної свободи.

3.Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні	семінар	Самост. робота	
1	2	3	4	5	6	
Модуль 1						
Змістовний модуль 1 Особливості стилів, шкіл і технік сучасного танцю						
Тема 1. Стилістичні особливості джаз-танцю.	2		2			
Тема 2. Мультиплікація, джаз-кроки, джаз-ходи, джаз-стрибки і обертання.	10		2		8	
Тема 3. Формування і технік танцю постмодерн.	14		2		12	
Тема 4. Техніка contemporary dance та партерінга.	18		10		8	
Тема 5. Стилі сучасних клубних танців. Клубні танці другої пол. ХХ ст.	6		2		4	
Тема 6. Імпровізаційна техніка сучасних танцювальних напрямків.	8		2		6	
Змістовний модуль 2 Композиція в сучасному танці – прийоми і принципи						
Тема 1. Композиційна побудова вистави з використанням сучасної пластики.	8	2	2		4	

Тема 2. Принципи роботи з музичним матеріалом.	4		2		2
Тема 3. Твір сольних, парно – масових композицій.	14		2		12
Тема 4. Методика постановочної і репетиційної роботи з виконавцями.	6		2		4
Усього годин	**90**	**2**	**28**	**-**	**60**

4. Теми практичних занять

№ З/П	Назва теми	Кількість годин
1.	Специфічні риси contemporary dance та основні засоби його виразності.	2
2.	Особливості виконання техніки contemporary dance .	2
3.	Поняття «ізоляція» і методика вивчення ізольованого руху.	2
4.	Формування і технік танцю постмодерн.	2
5.	Різновиди стрибків і падінь. Поняття «партнерінг»	2
6.	Хребет – основа руху.	2
7.	Техніка Девіда Замбрано.	2
8.	Взаємозв’язок руху і дихання.	2
9.	Поняття «рівні». Види levels.	2
10.	Послідовність рухів і логіка побудови комбінацій. Особливості пластики і манера виконання contemporary dance.	2
11.	Методика побудови вправ біля станка. Базові рухи, складові комбінацій вправ біля станка. Послідовність побудови комбінацій.	2

12.	Педагогічні прийоми і методи, створені провідними майстрами танцю. Специфіка планування уроку. Розділи уроку.	2
13.	Сучасна хореографія – спосіб самовираження і пізнання власного «Я». Особливість вистав і постановок, заснованих на контактній імпровізації	2
14.	Контактна імпровізація в танці як секвенція імпровізованих рухів. Метод Стівена Пекстона	2
Разом		**28**

5. Самостійна робота

№ З/П	Назва теми	Кількість годин
1.	Витоки, становлення і розвиток танцю постмодерн.	4
2.	Танець модерн: етапи розвитку.	6
3.	Сучасний танець в системі пластичних мистецтв.	4
4.	Позиції та положення рук, ніг і корпусу в contemporary dance. Відмінності модерн танцю, contemporary dance від класичного танцю.	2
5.	Вправи біля станка.	6
6.	Сучасний танець в системі професійної підготовки хореографа	2
7.	Педагогічні прийоми і методи, створені провідними майстрами танцю. Специфіка планування уроку. Розділи уроку.	4
8.	Формування стилів і технік танцю модерн	2
9.	Стилі сучасних клубних танців. Клубні танці другої пол. XX ст.	2
10.	Імпровізаційна техніка сучасних танцювальних напрямків.	4
11.	Композиційна побудова вистави з використанням сучасної пластики.	4
12.	Принципи роботи з музичним матеріалом.	4
13.	Твір сольних, парно – масових композицій.	12
14.	Методика постановочної і репетиційної роботи з виконавцями.	4

	Разом	**60**

7. Індивідуальні завдання

Реферати, самостійні роботи для відробок пропущених занять.

8. Методи навчання

Словесний, практичний, наочний.

9. Методи контролю

Опитування на семінарах, тестування, здача практичних нормативів, залік, екзамен.

Контрольні питання:

1. Становлення contemporary dance. Мерс Каннінгем та його творчість у контексті авангардних течій у мистецтві.
2. Синтез contemporary dance з іншими танцювальними системами – джаз-танцем, етнічним і фольклорним танцями, з елементами спорту, гімнастики, акробатики, цирку і побутової пластики.
3. Виникнення та особливості естетики танцю модерн у другій половині XX століття.
4. Рудольф Лабан як одна з ключових фігур сучасного танцю.
5. Особливості якості руху у техніці створення та виконання танцю.
6. Провідні майстри розвитку гілки танцю contemporary .
7. Особливості «російського модерну» в галузі танцю початку XX століття.
8. Особливості пластики, стилю і манера виконання contemporary dance .
9. Модерн-джаз танець як нове явище в танцювальній практиці та педагогіці.
10. Основні принципи техніки руху модерн-танцю.
11. Поняття «ізоляція» і методика вивчення ізольованого руху.
12. Способи координації руху різних центрів в сучасних танцях.
13. Характерні особливості термінології модерн-джаз танцю.
14. Авангардний танець. Творчість А. Ніколайса, Дж. Батлера, П.Тейлора, М. Бежара.
15. Функціональні завдання основних розділів уроку.
16. Значення музики і роль ритму в сучасних танцювальних напрямках.
17. Контактна імпровізація як засіб самопізнання та самовираження.
18. Танцювальна імпровізація як засіб розвитку творчих здібностей і творчої фантазії.
19. Методика розвитку фізичних можливостей танцівника.
20. Класичний танець у системі підготовки фахівця з сучасної хореографії.
21. Специфічні риси школи Б. Ейфмана, Е. Панфілова, А. Сігалової, Н. Огризкова.
22. Різновиди стрибків і падінь у contemporary dance.
24. Методика постановочної і репетиційної роботи з виконавцями.

25. Тенденції розвитку сучасних напрямків у хореографії.
26. Назвати найбільш відомі техніки contemporary dance.
27. Дати визначення поняттям «Рівні» і «Крос» у джаз-модерн танці.
28. Танцювальна техніка «Реліз» .
29. Метод Фельденкрайза (метод соматичного навчання).
30. Основи Ірмгард Бартенієфф (Bartenieff Fundamentals). .
31. Техніки contemporary dance та партнерінга.
32. Лондонський театр сучасного танцю (1967 р).
33. Провідні школи, хореографи, виконавці: Тріша Браун, Марк Морріс, Піна Бауш.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2				
Т1	Т2	Т3	Т4	Т1	Т2	Т3	Т4	Т5
50				50				
Сума 100								

Т1, Т2, Т3, Т4, Т5 – теми змістовних модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту(роботи),практики	для заліку
90 – 100	**A**	відмінно	зараховано
82-89	**B**	добре	
74-81	**C**		
64-73	**D**	задовільно	
60-63	**E**		
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням

			дисципліни

11. Методичне забезпечення

Відеофільми.

Рекомендована література

Базова:

1. Аркін Н. Мовою танцю. - М., 1975.
2. Балет: Енциклопедія. - М., 1981.
3. Бахрушин Ю. А. Історія російського балету: Учеб. посібник. - М., 1977.
4. Блок Л. Класичний танець. Історія і сучасність. - М., 1987.
5. Галдіна Л. О. Африканська музика. Музична енциклопедія. - М., 1973.
6. Гердт О. Нестійка рівновага. // Балет. - 1999. - № 1. - С. 17.
7. Касьян Голейзовський: Життя і творчість. - М., 1984.
8. Добровольська Г. Н. Танець. Пантоміма. Балет. - Л., 1975.
9. Добротвірська К. А. Айседора Дункан і театральна культура епохи модерну. - Л .: ЛГІТМ і К, 1992.
10. Дон Мак Дона (США). Вісімдесяті роки в американському балеті. // Балет - 1991. - № 6. - С. 44.
11. Дон Мак Дону. Художник, чуйно слухав час. // Балет. - 1999. - № 1. - С. 46.
12. Дункан А. Моя сповідь. - М., 1990.
13. Дункан А. Танець майбутнього. // Моє життя. - Київ, 1994.
14. Катонова С. Музика радянського балету: Нариси історії та теорії. - Л., 1990.
15. Красовська В. Радянський балетний театр 1917 - 1967 р.р. - Л. - М., 1976.
16. Мессерер А. М. Танець. Думка. Час. - М., 1990.
17. Музика та хореографія сучасного балету: Збірник. Випуск 2. - Л., 1977. Випуск 3. - Л., 1979. Випуск 4. - М., 1982. Випуск 5. - Л., 1987.
18. Нікітін В. Ю. Модерн джаз-танець. - М .: ГІТІС, 2000.
19. Пасютінская В. Чарівний світ танцю. - М., 1985.
20. Сидоров В. Сучасний танець. - М .: Первін, 1922.
21. Сміт Л. Танці. Початковий курс. - М., АСТ, 2001.
22. Федорова Л. Африканський танець. Звичаї, ритуали, традиції. - М., 1987.
23. Феліксдал Б. Сучасний джаз-танець у Європі. / Балет - 1995. - № 1-2. - С. 62.
24. Фокін М. Проти течії. - Л. - М., 1962.
25. Шереметьевская М. Танець на естраді. - М., 1985
26. Шумилова Е. Правда балету. - М., 1976.
27. Ельш Н. Образи танцю. - М., 1970.

Допоміжна:

1. Dance magazine (Нью-Йорк). Спеціальний випуск пам'яті Марти Грехем. // Балет. - 1992. - № 3. - С. 46.
2. Бежар М. Миттєвості з життя іншої. Мемуари. - М., 1989.
3. Ванслов В. Театр Джона Ноймайера. // Радянський балет. - 1989. - № 4. - С. 56.
4. Дініц Є. В. Джазові танці. Танцюють всі! - М .: АСТ, 2002.
5. Домріна Н. Марі Вигман. Стаття. // Радянський балет - 1989. - №4. - С. 46.
6. Загірці М. Танці. - М .: Іжиця, 2003.
7. Іваннікова О.В. Латиноамериканські танці. - М .: АСТ, 2003.
8. Кузнєцова Т. В авторському театрі Івана Марка. // Радянський балет. - 1987. - №6. - С. 30.
9. Лифар С. жнивну роки з Дягілєвим. - Київ, 1994.
10. Львів-Анохін Б. Нове в радянському балеті. - М., 1966.
11. Оберцаухер-Шюллер Г. Пластика тіла і духовне життя людини // Балет. - 1994. - № 5. - С. 36.
12. Ончурова Н. Згадуючи Айседору. // Балет. - 1993. - № 1-2. - С. 44.
13. Рослаева Н. Англійська балет. - М., 1959.
14. Скотт Ю. Американський театр Алвина Ейлі. // Радянський балет. - 1991. - № 3. - С. 38.
15. Радянський джаз. Проблеми, події, майстра: Зб. ст. - М., 1987.
16. Суріц Е. Пластичний і ритмопластические танець: його життя і доля в Росії. // Со-радянський балет. - 1988. - №6. - С. 47.
17. Тарасова Н. Марта Грехем. // Радянський балет. - 1990. - № 1. - С. 59.
18. Тейлор Л. Лондонський «данс тіетр». // Радянський балет. - 1986. - № 4. - С. 54.
19. Чеботаревская К. Методика Алексєєвої: спорт чи мистецтво. // Радянський балет. - 1988. - № 6.
20. Шамина М. У пошуках власного «я». // Радянський балет. - 1990 - № 3. - С. 39.

Перелік навчальних, контролюючих комп'ютерних програм, діафільмів, кіно- та відеофільмів, мультимедіа :

1. «FIVE DANCES BY MARTHA GRAHAM». Video classics., 1995 Philips Produces.
2. «JAZZ DANCE» уроки Б. Фелiксдала. Відео ГІТІС, 1995.
3. «NOTRE-DAME DE PARIS». РАО НААП 1-е музичне із-во., 2002.
4. «TROPICANA REVUE A LA HAVANE». M. Bolk - Allemagne., 1995.
5. Jiri Kylian. «BLACK E WHITE». ART HAUS MUSIC., 1998.
6. Mark Morris Dance Group «DIDO E AENEAS». Rhombus., 2003.
7. The Royal Ballet with MARGOT FONTEYN - RUDOLF NUREYEV ROMEO E JULIET. Packaging Design 1993, Video Collection International.
8. Балет Алли Духової «TODES» - 15 років. РАО НАП 1-е музичне із-во., 2002.

9. Серія DANCE VIDEO - відеозйомки Чемпіонатів Росії, Європи і Світу з всемтанцевальним напрямками. Видавничий дім Фонду «Здоров'я Культура Спорт»
10. Серія DANCE VIDEO - навчальні відеокасети з усіх напрямків современ¬ного танцю. Видавничий дім Фонду «Здоров'я Культура Спорт»
11. Інтернет сайт www.modern-dance.ru
12. Моріс Бежар в Петербурзі Гран Па в білу ніч. Летнтелефільм, 1987. ЛОТ, 1999.
13. BURN THE FLOOR. UNIVERSAL PICTURES VIDEO, 1999.

Форма підсумкового контролю успішності навчання:.
іспит у 11 семестрі

Засоби діагностики успішності навчання:

- здача практичних нормативів;
- здача теоретичного матеріалу;
- виконання самостійних робіт;
- здача семестрових заліків;
-здача іспиту.